

Sygn. akt III AUa 2664/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 września 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Lena Jachimowska (spr.)
Sędziowie	SSA Gabriela Pietrzyk - Cyrbus SSA Antonina Grymel
Protokolant	Ewa Bury

po rozpoznaniu w dniu 10 września 2014r. w Katowicach
sprawy z odwołania R. F. (R. F.)
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.
o wysokość świadczenia
na skutek apelacji ubezpieczonej R. F.
od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w Bielsku-Białej
z dnia 5 czerwca 2013r. sygn. akt VI U 475/13

oddala apelację.

/-/SSA A.Grymel /-/SSA L.Jachimowska /-/SSA G.Pietrzyk-Cyrbus

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 2664 /13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11 lutego 2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. w rozpoznaniu wniosku z dnia 2 stycznia 2013r. przyznał ubezpieczonej R. F. od dnia 1 stycznia 2013r. prawo do emerytury na podstawie art.24 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zawieszając jej wypłatę, gdyż dotychczas pobierana emerytura jest świadczeniem korzystniejszym.

W odwołaniu od decyzji ubezpieczona zażądała jej zmiany poprzez wyliczenie wysokości emerytury wedle zdefiniowanej składki na ubezpieczenie społeczne w oparciu o przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w brzmieniu obowiązującym do 31 grudnia 2012r., bez odliczenia kwot pobranych emerytur, przywrócenia terminu do złożenia wniosku, któremu uchybiła nie z własnej winy, o jeden świąteczny dzień. W jej ocenie za zasadnością roszczenia przemawia to, iż prawo do emerytury nabyła 24 czerwca 2012r., a nadto Polska jest państwem prawa, w którym nie działa zasada działania prawa wstecz. Uprawnień nabytych nikt nie może odbierać.

Organ rentowy wniosł o oddalenie odwołania, wskazując iż wysokość nowej emerytury została ustalona na zasadzie art.25 i art.26 ustawy emerytalno - rentowej, w tym ust.1b art.25 w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2013r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń w Bielsku-Białej wyrokiem z dnia 5 czerwca 2013r., sygn. VI U 475/13 oddalił odwołanie.

Z ustaleń Sądu Okręgowego wynika, że decyzją z dnia 11 czerwca 2008r. organ rentowy przyznał ubezpieczonej R. F., ur. (...), prawo do wcześniejszej emerytury na zasadzie art. 46 w związku z art. 29 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS, od 1 maja 2008r. w związku z ukończeniem 55- roku życia.

Dalej Sąd ten ustalił, że wnioskiem z dnia 2 stycznia 2013r. ubezpieczona wystąpiła o przyznanie nowej emerytury i roszczenie wnioskodawczyni organ rentowy zaspokoił zaskarżoną decyzją z dnia 11 lutego 2013r., przyznając emeryturę od

1 stycznia 2013r. Wypłatę tej emerytury Zakład zawiesił, gdyż jej wysokość okazała się mniej korzystna niż wysokość emerytury wcześniejszej. Emerytura wnioskodawczyni została przyznana na podstawie art.24 ustawy emerytalno - rentowej. Wysokość tej nowej emerytury organ rentowy ustalił na zasadzie art. 25 i art. 26 ustawy emerytalno - rentowej. Podstawę obliczenia emerytury odwołującej się, stanowiła kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonej do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, oraz zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art.173-175, z zastrzeżeniem ust.1a i 1b, a emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego. Na mocy art.25 ust.1b ustawy emerytalno rentowej, w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2013r. organ emerytalny pomniejszył wysokość emerytury o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne. Wysokość tej emerytury wyliczył na kwotę 2.220,98 zł,

a wysokość emerytury wcześniejszej odwołującej wynosi 2.535,75 zł.

Sąd pierwszej instancji stwierdził, że powyższy stan faktyczny świadczy o niezasadności odwołania ubezpieczonej R. F., domagającej się wyliczenia emerytury w systemie zdefiniowanej składki wedle rozwiązań zawartych

w ustawie z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS-u, w brzmieniu obowiązującym do 31 grudnia 1998r., bez odliczania wypłaconej już wcześniejszej emerytury w rozmiarze 128.272,84 zł, gdyż nie znajduje uzasadnienia w brzmieniu art.25 ust.1b ustawy emerytalno - rentowej, obowiązującym od 1 stycznia 2013r., wprowadzonym do ustawy emerytalno - rentowej na mocy ustawy z dnia 11 maja 2012r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 6 czerwca 2012r.). Przepis ten obowiązywał w dacie złożenia wniosku o emeryturę przez R. F., i w dacie wydania zaskarżonej decyzji. W myśl tego przepisu, od 1 stycznia 2013r. wysokość emerytury przyznanej na podstawie art.24, ustalonej zgodnie z ust.1 pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne, jeżeli ubezpieczony pobrał emeryturę na podstawie przepisów

art. 26b, 46, 50, 50a, 50e, 184 lub art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006r. Nr 97, poz.674, z późn. zm.). Organ rentowy prawidłowo w zaskarżonej decyzji pomniejszył przyznaną emeryturę, o wypłacone już wcześniej ubezpieczonej świadczenia emerytalne, mając na względzie art.25 ust.1b ustawy emerytalno - rentowej.

O zasadności zastosowania tej normy prawa materialnego świadczy nadto treść art.129 ust. 1 ustawy emerytalno - rentowej. Zatem data złożenia przez ubezpieczoną wniosku o emeryturę zdeterminowała konieczność uwzględnienia przez ZUS /O/

w B. przepisów obowiązujących w dacie ubiegania się o emeryturę, jak i w dacie wydania zaskarżonej decyzji. Wskazany przepis wyraża zasadę, że świadczenie wypłaca się od dnia powstania do niego prawa, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu, uzależniając początkową datę wypłaty świadczenia od daty złożenia o nie wniosku. Nie może świadczyć o zasadności odwołania argument, iż ubezpieczona nabyła uprawnienie do tej emerytury z dniem ukończenia przez nią 60 roku życia. Samo spełnienie się przesłanek warunkujących prawo do świadczenia in abstracto nie stanowi postawy do wypłaty świadczenia, wedle innych zasad niż w dacie złożenia wniosku. Ustawodawca przypisał decydującą rolę woli uprawnionego, który nawet jeżeli spełnia przesłanki nabycia prawa do świadczenia nie musi z niego korzystać. Konsekwencją tego jest to, że dopiero złożenie wniosku o świadczenie powoduje obowiązek jego wypłaty, a ustawodawca nie przewidział możliwości wyrównywania świadczenia osobom, które wystąpiły z wnioskiem o nie później niż nabyły do niego prawo, jeżeli zwłoka spowodowana została brakiem staranności w prowadzeniu własnych spraw, czy też przyjęcia, iż wniosek mógł zostać złożony wcześniej, celem uzyskania wyższego świadczenia z ubezpieczenia społecznego. Organ rentowy przy rozpoznawaniu wniosku odwołującej się nie dopuścił się także żadnego naruszenia przepisów ustawy emerytalno rentowej, które to naruszenie powaliłby uznać jego błąd w rozumieniu art.133 ust.1 pkt 2 ustawy emerytalno - rentowej.

W kwestii wniosku ubezpieczonej przywrócenia terminu do złożenia wniosku o emeryturę przed dniem 1 stycznia 2013r., Sąd Okręgowy podniósł, że żądanie jest niezasadne, gdyż domagać się można przywrócenia terminów ustawowych, urzędowych, sądowych dla dokonania czynności procesowych. Nie jest dopuszczalne przywrócenie określonych w przepisach terminów o charakterze materialnoprawnym, terminów dochodzenia roszczeń odszkodowawczych, czy też terminu do dochodzenia przed organem emerytalnym wniosku o przyznanie emerytury.

Z tych też powodów Sąd Okręgowy oddalił odwołanie na zasadzie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Wyrok w całości apelacją zaskarżyła ubezpieczona wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku i ustalenie, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych winien obliczyć świadczenie emerytalne kapitałowe według zasad obowiązujących przed dniem

1 stycznia 2013r., zarzuciła niesłuszne zastosowanie do sposobu obliczenia jej emerytury krzywdzącego art.25 ust.1b ustawy z dn. 17.12.1998r. o emeryturach

i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wprowadzonego od dnia 1 stycznia 2013r. ustawą z dnia 11.05.2012r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz niektórych innych ustaw.

W ocenie apelującej z obowiązującego od 1.01.2013r. przepisu o odliczaniu pobranych świadczeń nie wynika, że działa on wstecz. Wydaje się, że jest to tylko interpretacja przyjęta przez ZUS doprowadzająca do nierównego potraktowania świadczeniobiorców, którzy osiągnęli wiek emerytalny do 2012r.: część z nich ma emeryturę kapitałową naliczaną bez odliczenia pobranych świadczeń, a inni po odliczeniu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie, albowiem jej zarzut jest nieusprawiedliwiony.

Sąd Okręgowy ferując zaskarżony wyrok nie naruszył przepisów prawa materialnego ani procesowego, co mogłoby uzasadniać ingerencję Sądu drugiej instancji w treść jego rozstrzygnięcia. Dokonana subsumcja ustaleń faktycznych do mających zastosowanie przepisów prawa materialnego nie budzi zastrzeżeń Sądu Apelacyjnego. Sąd drugiej instancji w pełni podziela ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu pierwszej instancji, uznając je za własne, co oznacza, iż zbędnym jest ich ponowne szczegółowe przywoływanie w uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998r., sygn. akt I PKN 339/98, OSNAPiUS 1999/24/776).

Jedynie dla wzmocnienia trafnej konstatacji Sądu Okręgowego o braku podstaw prawnych do wyliczenia emerytury kapitałowej ubezpieczonej według stanu prawnego obowiązującego do dnia 31 grudnia 2012r. należy przypomnieć, iż prawo do świadczeń emerytalno - rentowych przewidzianych ustawą z dnia 17 grudnia 1998r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz.1227 ze zm., obecnie tekst jednolity: Dz. U. z 2013r., poz.1440 - dalej zwanej ustawą), zgodnie z jej art.100 ust.1 powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa albowiem prawo do świadczenia powstaje ex lege (a nie z mocy decyzji organu rentowego, która ma charakter deklaratoryjny) w dniu spełnienia ustawowych warunków (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2001r., sygn. II UKN 136/00, OSNAPiUS 2002, Nr 18, poz. 441), poza wyjątkiem z art.100 ust.2 ustawy (w niniejszym sporze nieistotnym), zaś świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu, z uwzględnieniem ust. 2 (art.129 ust.1). Samo spełnienie warunków wymaganych do nabycia prawa do świadczenia nie rodzi po stronie organu rentowego zobowiązania z tytułu powstałego świadczenia, gdyż zależy to od złożenia przez zainteresowanego stosownego wniosku.

Urodzona w dniu (...) skarżąca od dnia 1 maja 2008r. realizowała prawo do wcześniejszej emerytury, przyznanej na podstawie art.46 w związku z art.29 ustawy, kiedy w dniu 2 stycznia 2013r. złożyła wniosek o ustalenie uprawnień do emerytury kapitałowej. Organ rentowy ustalił ubezpieczonej prawo do tej emerytury w oparciu o art.24 ustawy, a obliczenie podstawy jej wymiaru nastąpiło w sposób określony w art.25, w tym z uwzględnieniem wprowadzonego przez art.1 pkt 6 b ustawy z dnia 11 maja 2012r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2012r., poz.637) - ust.1 b ustawy. Zgodnie z powołanym przepisem jeżeli ubezpieczony pobrał emeryturę na podstawie przepisów art. 26b, 46, 50, 50a, 50e, 184 lub art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006r. Nr 97, poz.674, z późn. zm.), podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, ustaloną zgodnie z ust. 1, pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Powołany przepis został ogłoszony w Dzienniku Ustaw w dniu 6 czerwca 2012r. i obowiązuje od dnia 1 stycznia 2013r. Postanowienia ustawy zmieniającej

z dnia 11 maja 2012r. nie zawierają przepisów intertemporalnych (międzyczasowych), które regulowałyby sytuację prawną osób, które warunki nabycia prawa do emerytury na podstawie art.24 ustawy spełniły przed dniem 31 grudnia 2012r. i mimo złożenia wniosku o emeryturę po dniu wejścia w życie art.25 ust.1b ustawy zachowały prawo do obliczenia wysokości tej emerytury według poprzednio obowiązującego stanu prawnego. Nie było żadnych przeszkód ku temu, a bynajmniej skarżąca na takowe się nie powołuje, by już w dacie ukończenia powszechnego wieku emerytalnego ubezpieczona wystąpiła z wnioskiem o emeryturę kapitałową. Okres pomiędzy promulgacją omawianej normy prawnej w Dzienniku Ustaw a wejściem jej w życie był dostatecznie długi, by ubezpieczona mogła powziąć informację o nowej regulacji, złożyć wniosek i uzyskać wyliczenie tego świadczenia według dotychczasowych zasad, określonych w art.25 i art.26 ustawy, obowiązujących w dacie tego wniosku. Słusznie stwierdził Sąd Okręgowy, że prawodawca decyzję złożenia wniosku

o świadczenie pozostawił samym zainteresowanym; od ich woli zależy kiedy organ rentowy przystąpi do weryfikacji ich uprawnień do wnioskowanego świadczenia,

a pozytywna ocena spełnienia przesłanek ich nabycia zostanie potwierdzona decyzją deklaratoryjną.

W tym miejscu wypada podkreślić, że przepisy prawa ubezpieczeń społecznych mają charakter bezwzględnie obowiązujący i nie mają na ich gruncie zastosowania zasady współżycia społecznego (art.5 k.c.), a więc nie ma możliwości odstępstwa od istniejących regulacji prawnych, na przykład z uwagi na szczególne okoliczności życiowe świadczeniobiorców, czy podnoszone przez apelującą, poczucie nierównego potraktowania świadczeniobiorców.

Reasumując, skoro wniosek o ustalenie uprawnień do emerytury kapitałowej został złożony w dniu 2 stycznia 2013r., to prawidłowo uznał za organem rentowym Sąd pierwszej instancji, iż obliczenie przyznanej emerytury podlega regułom obowiązującym w stanie prawnym od dnia 1 stycznia 2013r.

Uwzględniając powyższe, Sąd Apelacyjny po myśli art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

/-/SSA A.Grymel /-/SSA L.Jachimowska /-/SSA G.Pietrzyk-Cyrbus

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JM